

ПАМЯТНИКЪ,

ИЗДАНЫЕ

ВРЪМЯНОЮ КОМАНДСИЮ

ДЛЯ

РАЗБОРА ДРЕВНИХЪ АКТОВЪ,

ВЫСОЧАЙШЕ УЧРЕЖДЕННОЮ

П Р И

КИЕВСКОМЪ ВОИНОМЪ, ПОДОЛЬСКОМЪ И ВОЛЫНСКОМЪ

ГЕНЕРАЛЪ-ГУБЕРНАТОРЪ.

ТОМЪ ЧЕТВЕРТЫЙ.

КІЕВЪ.

ВЪ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1859.

PRINTED IN RUSSIA

XXVII.

Informatia do JEgo Krolewskiej Mosci Pana naszego Milosciwego y wszystkich Stanow odemnie Hetmana y wszystkiego Woyska Zaporozkiego dla pamieci dana P.P. Poslom P Theodorowi Korobce y Eustafiemu Teckiewiczowi. Bez daty okolo $\frac{9}{10}$ 1661, oddana w Wilnie, w Grudniu 1661.

1. Naprzod powinni będą pomienieni P.P. Posłowie naszzy należyty przy wiernym poddanstwie od wszystkiego Woyska Zaporozkiego Maiestatowi JE^o Krolewskiej Mosci y wszystkim Ich Mciom przy boku znajdującym się uczynwszy pokłon listy dirigowane poddawać.

XXVII.

Наставленіе, данное на память отъ меня гетмана и отъ всего войска Запорожскаго, панамъ посламъ: пану Федору Коробкѣ и пану Еустафію Тецквичу, при отправленіи ихъ къ его королевской милости, пану нашему милостивому, и ко всѣмъ государственнымъ чинамъ, безъ числа, около 8-го Октября, 1661 г., отданное въ Вильнь, въ Декабрѣ, 1661 года.

1. Во первыхъ, упомянутые паны послы наши, отдавъ надлежащій поклонъ, при вѣрномъ подданствѣ отъ всего войска Запорожскаго, величеству его королевской милости и всѣмъ панамъ, ихъ милостямъ, находящимся при особѣ его, должны отдать врученныя имъ письма.

2. Maią declarować ze Woysko Zaporozkie po przeczytaniu łaski JE^o Krolewskiej Mci y wszystkiey Rzptej przez wyrazną Constitucją Seymową i Diploma oswiadczoney zostaje ucontentowane obowiązując się przy wiernym poddanstwie na wszelkie JE^o Krolewskiej Mosci usługi stawac przeciwko każdego nieprzyjaciela tym ochotniej im naylepszego w desideriach swoich tak woyskowych iako y Duchownych Seymem stwierdzonych dozná skutku.

3. Aze z Chanem Imcią 17 7bris pod Stawiszczami Woysko Zaporozkie postanowiło za Dniepr złączywszy siły ciągnąc I tam nieprzyjaciela za Bożą pomocą znosic tedy powinni usilnie JEgo Krolewskiej Mosci prosić aby iako naprędzey Woyska Koronne za Dniepr spieszyły ato wielką będąc pomocą Panstwu JE^o KMci gdy woyska przybędą y znami złączą Na co poglądaiąc musi Orda skromnie się obchodzie.

2. Они должны объявить, что войско Запорожское, неслѣ провозглашенія благоволенія его королевской милости и всей Республлки, ясно выраженного въ сеймовой конституціи и дипломѣ, остается довольнымъ, обязуясь, при вѣрномъ подданствѣ, оказывать всякія услуги для его королевской милости, иати противъ всякаго неприятели, и тѣмъ охотнѣе, чѣмъ лучшаго достигнеть исполненія требованій своихъ, подтвержденныхъ какъ военнымъ, такъ и духовнымъ сеймомъ.

3. А такъ какъ войско Запорожское опредѣлило 17 Сентября, соединивши свои силы подъ Ставищами съ его милостію хановъ. иати за Днѣпръ, и тамъ, съ Божією помощію, бати неприятели; поэтому нами послы должны убѣдительно просить его королевскую милость, чтобы коронныя войска какъ можно скорѣ спѣшили и Днѣпръ; для государства его королевской милости великою помощью послужить прибытіе и соединеніе съ нами войскъ: ибо смотря на это, орда принуждена будетъ поступать смирнѣе.

4. Они не должны забыть ходатайствовать предъ его королевскою милостію и о слѣдующемъ: когда войска коронныя войдутъ

4. Tego nie mają zapomnieć przed JE^o KMcją iż gdy Woyska koronna na Zadnieprze przez Ukrainę poydą y kędy inędy Trakt byc nie moze prosią powinni JKM aby zadnych niewybiali chlebow y stanowiskami ludzi biednych nie ciemięzili gdysz y tak Orda wniwecz prawie Ukrainę zepsowała.

5. Prosic powinni ciż PP. Posłowie naszymy aby mieysce naznaczone było kędy naszymy na odebranie Episkopiy Cerkwi y Dobr Duchownych naznaczeni mają Commissarzow Ich Msciow zapewne naydowac.

6. Więc ze wielu Commissarzow Ich mciow w constitucią dla odebrania Dobr Duchownych włożono trzeba JKM prosić aby non obstante aliorum absentia trzech lub czterech w Koronie trzech zas lub czterech w Litwie łączeni wrowney liczbie deputowanemi odbierając dobra Duchowne od Unitow niesłusznie pozabierane y naszym Duchownym dis Unitom przywracając rzeczy do skutku nieodsyłając do zadnych sądow przywodzili.

за Дибирь через Украину, и когда иной дороги не будетъ, то они обязаны просить его королевскую милость, чтобы солдаты не брали никакого хлѣба, и во время постов не притѣсняли бѣдныхъ людей; ибо и безъ того орда совершенно опустошила Украину.

5. Они, паны послы наши, должны просить, чтобы было определено мѣсто, гдѣ бы наши, назначенные для получения епископствъ, церквей и имуществъ духовныхъ, нашли навѣрное ихъ милости комиссаровъ.

6. Такъ какъ въ конституціи назначено большое число ихъ милостей комиссаровъ, для отобрания духовныхъ имуществъ, то нужно просить его королевскую милость, чтобы не смотря на отсутствие прочихъ, трое или четверо отъ короны и трое или четверо отъ Литвы, съ равнымъ числомъ нашихъ депутатовъ, отбирая имущества духовныя, несправедливо отнятыя Уніатами, и возвращая нашимъ духовнымъ дезунтамъ, приводили въ исполненіе дѣла, не отсылая ихъ ни въ какіе суда.

7. Они должны просить его королевскую милость и о томъ,

7. Powinni y o to JKMcі prosić aby Diploma na Seymie Teraznieyszym Woysku Zaporozkiemu conferowane na pergaminie było pod Datą Seymową napisane y Pieczęcią zawieszistą Koronną obwarowane.

8. I otą maіą JKMcі pokornie prosić aby się nie raczył urazać y o wiernosci Woyska Zaporozkiego Inaczey rozumiec ze z Niektorą starszyną pod Stawiszczami u Chana JE° Mcі bylismy y o dalszym z Nieprzyiacielem na Zadnieprzu szyrzącem się progressie postanowilismy Gdyz tą bytnością naszą Chana JE° Mcі z mieysca ruszylismy y ciężaru biednym ludziom ulżyli którzy wielkie krzywdy z utratą chleba y wszystkich dobytков ponosili.

9. Azeby JE°KMsc wiedział co się tam z Chanem Imcią w tey conferentiey postanowiło tedy copią wszystkiego wyprawiwszy do JKMcі odsyłamy.

10. I dalej w czym tylko będą affectowac P.P. Posłowie nasi upraszamy

чтобы дипломъ, данный на настоящемъ сеймѣ Запорожскому войску, былъ написанъ на пергаментѣ съ числомъ сейма и былъ скрѣпленъ всячею коронною печатію.

8. Они должны покорно просить его королевскую милость и о томъ, чтобы онъ не дозволил оскорбляться и сомнѣваться въ вѣрности войска Запорожскаго, на основаніи того, что мы съ нѣкоторыми изъ старшинъ были подъ Ставищами у его милости, хана, и опредѣлили то, что касалось до дальнѣйшихъ дѣйствій съ неприятеlemъ, распространяющимся въ Заднѣпровьѣ; потому что, посредствомъ этого и нашего присутствія, мы двинули съ мѣста его милость, хана, и облегчили тяжесть бѣдныхъ людей, которые претерпѣвали большія обиды съ утратою хлѣба и всякаго имущества.

9. Чтобы его королевская милость зналъ, что было постановлено на этомъ совѣщаніи съ ханомъ; сдѣлавши копию съ совѣщаній, мы отсылаемъ ее къ его королевской милости.

10. И далѣе, о чемъ только будутъ стараться, по нашему порученію, паны послы наши, убѣдительно просимъ, чтобы имъ

pilno aby wiara onym była dana zlecilismy a o Expeditię iako **nauprędszą**
nie bawiąc pokornie prosimy,

Dat z Taboru pod Rasawą ię ueteri styło A° 1661.

Jerzy Chmielnicki Hetman W.W.K.M. Zaporozkich.

(M. P.).

Original w B. K. S. ze zbioru O'N.

Дано было довірє, и покорно просимъ о поспѣшнѣйшемъ отправлє-
ніи ихъ безъ замедленія.

Дано изъ обоза подъ Расавою, по старому ствлю 1661 года.

Юрій Хмельницькій, гетманъ войскъ вашей королевской милости
Запорозжскихъ.

(M. П.).

Original w Bibliotekę K. Seidzinskiego, изъ собранія Опацевича.

XXVIII.

Desideria Woysku Zaporozkiemu odemnis Mechmet Gereia Chana Krymskiego dane 7/8 1661 (oddane w Wilnie w Grudniu 1661. przez Posłow Zaporoskich).

1. Ja stanąwszy pod Hermanowką ze wszystkimi ordami powinieniem tego przestrzegać aby Woysko Zaporoskie do Taborow się kupiące najmnieyszey zaszepki nie miało od Ordy Moiey.

2. Zadney zaś zywnosci aby Orda moja nie brała y niezabiegała do tych Pułkow ktore się będą garnąc; ale owszem za Kiiowem po Zadnieprzu zdobywała y tym się kontentowała.

XXVIII.

Согласіе на требованіа войска Запорожскаго, данное оному мюлю, Мехмету Гиреему, ханомъ Крымскимъ, Сентября 7-го дня, 1661 года, отданное послами Запорожскими въ Вильню, въ Декабрь, 1661 года.

1. Расположившись подъ Германовкою со всеми ордами, я долженъ наблюдать, чтобы войско Запорожское, собирающееся къ обозамъ, не имѣло отъ орды моей ни малѣйшей придирки.

2. Чтобы орда моя не брала и не отнимала никакихъ съѣстныхъ припасовъ отъ тѣхъ полковъ, которые будутъ собираться; но напротивъ, чтобы она добывала припасы за Кіевомъ и въ Заднѣпрью, и довольствовалась ими.

3. Когда же войско Запорожское переправится на ту сторону

3. Na tą stronę zaś Dniepru przeprawiwszy się Wojsko Zaporoskie a gdy będą chodząc osobnymi czatami albo w wielkiej albo też w małej liczbie, żadnego nie mają mieć przynagabania od Wojsk naszych, ale tak się da Bog chcemi obchodzić z Wojskiem Zaporoskim iako za Nieboszczyka Bohdana Chmielnickiego Hetmana, albo jeszcze lepiej.

4. Za Dnieprem zostające horody albo села gdy by się oni sami dobrowolnie przedawali i w tym się sumbittuiemy ze onym żadna szkoda nie ma być od nas na zdrowiu ich ani na ich dobytках y dobrach. lecz zas inne horody ktoreby znani szli contra, spólnie z Wojskiem Zaporoskim woiować będziemy.

5. Powinnismy z Wojskiem naszym czekać lubo na Zadnieprzu lubo gdzie indziej na Wojska Koronne.

6. I to ofiarujemy abysmy się niebawili pod temi horodami ktore by się niedawaly, naywięcej ich niedobuwając nad trzy dni; ale owszem z Woy-

Дибра, а когда будетъ ходить отдѣльными отрядами, въ большомъ или маломъ количествѣ; то оно не должно претерпѣвать никакого насилія отъ войскъ нашихъ, но такъ, дастъ Богъ, будемъ обращаться съ войскомъ Запорожскимъ, какъ при покойномъ гетманѣ Богданѣ Хмельницкомъ, или даже еще лучше.

4. Если бы города и села, находящіеся за Дибромъ, сами добровольно передавались, то ручаемся въ томъ, что имъ отъ насъ никакого не будетъ вреда, ни здоровью, ни жилищамъ, ни имуществу ихъ; другими же городами, которые бы были противъ насъ, мы будемъ овладѣвать силою съ войскомъ Запорожскимъ.

5. Мы должны съ войскомъ нашимъ ожидать короннаго войска или въ Задніпровѣ или въ другомъ мѣстѣ.

6. Соглашаемся и на то, что мы не будемъ останавливаться подъ тѣми городами, которые бы не захотѣли сдаться, не осаждавъ ихъ болѣе трехъ дней; а напротивъ съ войскомъ Запорожскимъ войдемъ даже въ земли непріятельскія, когда оужнется нужда.

skiem Zaporockim dalej w Ziemię nieprzyjacielskie ciągnąc, gdy tego się potrzeba ukaże.

7. Odwrot nasz gdyby był do Krymu y to obiecujemy że potey stroni ani my z wielkimi ordami ani też kto inny zmniejszemi nieprzechadzał oprocz po Zadnieprzu koło Pułtawy.

8. A gdyby jeszcze nasze Ordy inne za nami ruszyli upewniamy że tam tym szlakiem nie będą chodzic, tylko po Zadnieprzu.

9. Wyprawa zaś od Ord naszych do Krymu nie będzie odpuszczana ale y owszem wszyscy czekać powinniśmy na Woyska Koronne ktore y z nami mają się kupic, y za skupieniem się wszystkich da P. Bog co dobrego stobimi z nieprzyjacielem.

10. A iesliby też za łaską Bożą miał się nam kłaniać nieprzyjaciel y nas o zgodę prosić tedy my tego niepowinni czynić bez wiadomości Krola Imci Polskiego brata naszego, iakoż o tym samym iuzeszmy się po kilka kroć

7. Объявляемъ и то, что если бы мы отступили въ Крымъ, то по этой стѣрбѣи и мы съ великими ордами, и ни кто другой съ меньшими проходить не будетъ, а пойдешъ по Задунайскую, около Полтавы.

8. А если бы другія наши орды выступили за нами, мы увѣряемъ, что онѣ тѣмъ путемъ ходить не будутъ, а только по Задунайскую.

9. Отправленіе же изъ ордъ нашихъ въ Крымъ дозволено не будетъ, но напротивъ мы всѣ должны ждать коронныхъ войскъ, которыя съ нами имѣютъ соединиться, и, послѣ соединенія всѣхъ, сдѣлаемъ, дастъ Богъ, что-нибудь доброе съ неприятелемъ.

10. А если бы, по милости Божіей, неприятель поклонился намъ, и просилъ насъ о мирѣ, то мы этого не можемъ дѣлать безъ вѣдома его милости, короля Польскаго, брата нашего, какъ уже мы о томъ прежде нѣсколько разъ спосились, что не извѣстивъ другъ друга, мы ни о чемъ не должны трактовать. На что для большаго

znaszali ze ieden bez drugiego wiadomosci niemamy nic tractować. Na co dla lepszey wiary pieczęć naszą przycisnelimy imienia naszego własnego.

Działo się pod Stawiszczami d. 7. Septembra 1661.

(M. P.). *Mechmet Gierey, Chan Wielkich y Małych Ord Krymskich.*

Owczesna kopia w B. K. S. ze zbioru O.N.

вѣрности, мы приложили нашу печать съ собственнымъ именемъ нашимъ.

Провсходило подъ Ставшами, Сентября 7 дня, 1661 года.

(M. П.). *Мехметъ Гирей, ханъ великихъ и малыхъ орды Крымскихъ.*

Тогдашняя копія въ Библіотекъ К. Свидзинскаго, изъ собранія Онацевича.

